

Varför behövs Alliansen?

Alliansutvärderingen 2015

Lärdomar efter elva år av samarbete

ALLIANSN

FÖRORD

Våren 2015 gav partisekreterarna från Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna i uppdrag till Hans Wallmark (M), Johan Linander (C), Nina Larsson (L) och Stefan Attefall (KD) att genomföra en utvärdering av Alliansen. Deltagande tjänstemän har varit Per Nilsson och Fredrik Elgh från Moderaterna, Annica Roos från Centerpartiet och Mia Widell från Kristdemokraterna. Hans Wallmark har varit ordförande för arbetsgruppen.

Syftet med utvärderingen har varit att beskriva och analysera hur allianssamarbetet har fungerat, vad som är positiva lärdomar att ta med oss, men också hur det kan fungera bättre framöver. Uppdraget har även varit att beskriva de viktigaste faktorerna som ligger bakom att Alliansen har kunnat vinna två riksdagsval och fått väljarnas förtroende att regera Sverige under två mandatperioder. Uppdraget har också innefattat att beskriva de viktigaste

orsakerna till att Alliansen tappade väljarstöd och regeringsinnehavet i riksdagsvalet 2014.

Att analysera hur Alliansen har förändrat det politiska landskapet i Sverige samt vilka slutsatser som kan användas inför kommande riksdagsval har också varit en del av direktiven.

Arbetet med utvärderingen inleddes i juni och har pågått under hösten 2015. I arbetet har en opinionsundersökning genomförts i slutet av oktober och början av november 2015.

Analys har gjorts både av det som formade Alliansen till en valvinnare 2006, möjligheten att behålla regeringsmakten i åtta år samt förlusten 2014. Det har sedan lagt grunden för ett antal slutsatser inför framtiden och det fortsatta politiska arbetet.

Härmed överlämnas vår rapport.

Stockholm 19 mars 2016

Hans Wallmark

Johan Linander

Nina Larsson

Stefan Attefall

INNEHÅLL

Förord	2
Inledning	4
1. Disposition	6
2. Slutsatser och rekommendationer	6
2.1. Fem övergripande slutsatser och rekommendationer	7
3. Alliansen bör gå till val tillsammans	8
3.1 Utmaningar för allianssamarbetet i det nya partilandskapet	8
3.2 De tre stora fördelarna med Alliansen	9
3.3 Rekommendationer	10
4. Behov av en ny reformagenda för Sverige	11
4.1 Rekommendationer	12
5. Lär av organisatoriska brister	14
5.1 Rekommendationer	15
6. Bättre kampanjverksamhet	16
6.1 Organisation	16
6.2 Lokala allianskampanjer	17
6.3 Från frimodighet till förlamning	17
6.4 Allianskonvent med positiva och negativa uttryck och konsekvenser	18
6.5 Svårt att hitta rätt tonalitet	19
6.6 Rekommendationer	19
7. Hitta gemensam kraft igen	20
7.1 Rekommendationer	20
Figurbilaga	22
Figur 1. Viktigaste sakfråga enligt väljarna	22
Figur 2. Förtroende i sakfrågor	22
Figur 3. Förtroende i sakfrågor, Alliansen, regeringen och Sverigedemokraterna	23
Figur 4. Sverige är på väg åt fel håll 2011-2015	23
Figur 5. Största utmaningar enligt väljarna	24

INLEDNING

Ett Sverige utan Alliansen är ett socialdemokratiskt styrt Sverige.

Alliansens styrka är att fyra blir fem. Fyra partiers traditioner, idéer och förslag kan bli något större när de färgar en regerings politik. Allmänborgerliga väljare kan fångas upp och engageras för en gemensam politisk sak utan att för den skull behöva välja mellan enskilda partier.

Med Alliansen och efter det så kallade Högforsmötet hemma hos Maud Olofsson så formulerades ett tydligt och slagkraftigt alternativ till Socialdemokraterna och den då sittande regeringen under ledning av Göran Persson. Vid denna tidpunkt var det i sig en stor sak att borgerlighetens fyra partiledare kunde samlas bakom något gemensamt. Bilden av Alliansen blev betydelsefull och vinnande i sig.

Mötet i Högfors hade sin grund i att inledande förtroendefulla samtal hade förts mellan de dåvarande partiledarna. Under åren därefter kom en samtalston och kultur att utvecklas som byggde på tillit. Alliansen utvecklade även tidigt ett antal fungerande nivåer: partiledare, stabschefer/statsrådsberedningen, partisekreterare och pressavdelningar. Också i riksdagen och i organisationerna ute i landet skapades och stärktes samarbetskulturer.

Vid Högforsmötet tillsattes ett antal politiska arbetsgrupper som tog sig an konkreta och relevanta frågeställningar. Arbetet från arbetsgrupperna redovisades vid en politisk samling på Norra Latin i Stockholm 2005 med lika många företrädare från vart och ett av de fyra partierna.

En slutsats som många drog under detta politiska beredningsarbete var att ju mer man gjorde tillsammans desto mer trivdes man också tillsammans. Arbetsgrupperna var viktiga därför att

de dels svarade upp mot frågeställningar som fanns brett bland medborgarna i samhället, dels därför att deltagarna och därmed partierna upptäckte att det fanns bra förslag hos de andra partierna. Med en gemensam politik gick det tydligare och med stor trovärdighet att utmana regeringsmakten. Inför valet 2006 kan reformskafferiet sägas ha varit välfyllt vilket också ledde till ett omfattande och omedelbart arbete med att genomföra förslagen efter regeringsskiftet. Alliansen lyckades läsa av sin tid och svarade med konkreta förslag för förändring och förbättring.

Alliansen kom därmed att visa att en viktig förutsättning för att vara valbar är att vara relevant. De politiska frågeställningarna måste handla om det som medborgarna uppfattar som genuina utmaningar och framförda politiska förslag måste vara konkreta och genomförbara.

Den första mandatperioden, med egen majoritet i riksdagen, kom att präglas av högt reformtempo och av att många förslag genomfördes. Det gick förhållandevis enkelt att samverka och samarbeta inom regeringen, i riksdagen och mellan partierna. Trots en lång period av opinionsmässigt underläge lyckades Alliansen, inte minst mot bakgrund av den ekonomiska oro som rådde i Europa och genom en tydlig och ansvarstagande krishantering, gå segrande ur valet 2010. Alliansen lyckades "hålla i och hålla ut".

Den andra mandatperioden kom att präglas av mindre idédebatt och färre tidigt genomarbetade förslag. Med en socialdemokrati med partiledarproblem kom ett svagt opinionsläge för det största oppositionspartiet att misstolkas som tecken på egen framgång. Arbetet med att ta fram nya förslag tog inte fart. Det fanns en växande rädsla att stöta sig med olika grupper och försiktighet kom

allt mer att prägla Alliansen i slutet av den andra mandatperioden.

Valet 2014 blev en förlust för Alliansen och alla dess fyra partier. Samtliga gick bakåt vad gäller valresultat. I efterhand kan det konstateras att Alliansen nog ändå vann själva valkampanjen men förlorade valet.

Valåret 2014 saknades en sammanhängande berättelse från Alliansen samtidigt som man kom att förhålla sig mer till andras budskap och problemformuleringar. Bilden av att "något håller på att gå sönder i Sverige" som drevs av bland annat Socialdemokraterna, bet sig fast. Samtidigt kom Alliansen, i bredare bemärkelse, att undvika mer ideologiskt laddade strider som påståenden om "vinster i välfärden". Alliansen blev alltför defensiv. Detta i motsats till åren tidigare då Alliansen hade de problemformuleringar och förslag som diskuterades.

Under den andra mandatperioden blev det påtagligt att reformskafferiet allt mer tömts utan att det fyllts på i tillräckligt hög grad med nya förslag och samhällsanalyser. Det blev viktigare att betona ansvarstagandet, vilket inte hade behövt stå i motsats till att genomföra nya förslag. Det visade

till exempel Alliansen tydligt 2006-2010. Mot slutet av mandatperioden kom också det utåtriktade arbetet att präglas av försiktighet. Valet 2006 och 2010 vanns därför att Alliansen uppfattades som en trovärdig och iderik politisk kraft. 2014 var det inte riktigt på samma sätt. Något hade förlorats längs vägen.

Inför valet 2006 var Alliansen ett nybildat alternativ till en trött socialdemokrati som regerat 21 av de senaste 24 åren. Inför valet 2014 var Alliansen den borgerliga regering som suttit längst sedan demokratin infördes. Denna annorlunda kontext var en avgörande faktor till att kampanjupplägg och tonalitet inte fungerade så bra 2014. Inför kommande valrörelser är det centralt att analys av omvärld och kontext utgör en viktig grund för kampanjupplägg och tonalitet.

Ska Alliansen hitta tillbaka till den känsla som fanns inför valet 2006 måste vi våga tänka nytt men även reflektera över vad som gick fel på vägen. Denna utvärdering bidrar förhoppningsvis med båda delarna.

1. DISPOSITION

Eftervalsanalysen är indelad i fem delar. Del ett är rapportens disposition. I del två redogörs för utvärderingsgruppens viktigaste slutsatser och rekommendationer. Efter det följer fem kapitel där

respektive slutsats beskrivs mer ingående. I slutet av varje kapitel lämnar utvärderingsgruppen sina rekommendationer.

2. SLUTSATSER OCH REKOMMENDATIONER

Bildandet av Allians för Sverige hösten 2004 möttes av stark respons i breda väljargrupper och av ett stort medieintresse. Med Alliansen formades en konstellation av partier som står nära varandra politiskt och som har realistiska möjligheter att få förtroende att ta regeringsmakten. Socialdemokratiens makthegemoni kunde därmed brytas. Dessutom lyckades Alliansen under sina åtta år i regeringsställning visa upp regeringsduglighet, förmåga att hålla ihop och att ta ansvar för Sveriges ekonomi i svåra tider. Kritik som tidigare borgerliga partier haft svårt att värja sig emot. Allt detta har Alliansen bevisat för svenska folket. Därtill att det är möjligt att vinna regeringsmakten två gånger i rad. Uppfattningen att Socialdemokraterna är det enda möjliga regeringspartiet är bruten. Alliansen har lyckats förändra Sverige i en mer borgerlig riktning med bland annat ökad valfrihet, bättre företagsklimat och lägre skatter.

I detta avseende har således Alliansen lyckats mycket bra. Frågan som följer är varför Alliansen behövs framöver? Valresultatet 2014 innebär att Alliansen för första gången förlorat ett val. Även om det funnits gupp på vägen är detta onekligen det

största bakslaget för samarbetet hittills. Valresultatet 2014 innebär också att Sverige står inför ett nytt politiskt landskap med Sverigedemokraterna som tredje största parti som också i all egentlig mening även utgör en tredje kraft i svensk politik. Samtidigt präglar helt andra frågor samhällsdebatten. Under stora delar av Alliansens tid har debatten kretsat kring jobb, ekonomi och välfärd. Det senaste året har ett stor skifte skett mot migration och integration. Synen på Sverige och framtiden har även blivit mer kritisk.

Med Alliansen har det också blivit uppenbart att den tid när Socialdemokraterna ensam kunde regera Sverige är förbi. Socialdemokraterna tvingas forma samarbete och kompromisser med Miljöpartiet och Vänsterpartiet för att kunna bilda regering. Socialdemokraterna är i det avseendet inte längre det nav som svensk politik kretsar kring.

Det är därmed inte bara ett nytt parlamentariskt landskap Alliansen måste navigera i, utan samhälls- och den politiska debatten i stort har förändrats betydligt de senaste åren.

Alliansen kan aldrig vara ett självändamål. Att söka regeringsmakten är i sig inte tillräckligt utan det måste finnas ett politiskt syfte med att ha den. Borgerliga politiker inför 2018 års val måste formulera sin vision av varför Alliansen behövs på samma sätt som en sådan vision formulerades inför 2006 års val.

När verkligheten förändras kan ett parti inte stå still. Framgångsreceptet med de politiska förslag som la grunden för Alliansens valvinst 2006 och 2010 går därmed inte att applicera igen med förhoppningen om att få samma resultat. Alliansutvärderingsgruppens övertygelse är att vi måste våga tänka nytt och ompröva gamla sanningar.

2.1. FEM ÖVERGRIPANDE SLUTSATSER OCH REKOMMENDATIONER

Utvärderingsgruppens slutsatser kan sammanfattas i fem punkter. Dessa punkter utvecklas vidare i kapitel tre.

1. **Alliansen bör gå till val tillsammans.** De utmaningar som vi står inför till trots så är det inom ramen för allianssamarbetet som Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har den bästa och största möjligheten att kunna bilda regering och få genomslag för borgerlig politik. Det är viktigt att se Alliansen som en möjlighet att bredda borgerligheten. Att de fyra partierna har olika åsikter i en fråga är en stryka då vi tillsammans kan nå ut till fler väljare.
2. **Behov av ny reformagenda för Sverige.** Åren innan valförlusten 2014 och fram tills nu har den politiska debatten i stor utsträckning kretsat kring ett antal samhällsproblem där Alliansen delvis har saknat relevanta svar, samtidigt som debatten har skett på andra partiers villkor. Det gäller särskilt diskussionen om välfärden och integrations- och migrationsfrågan.
3. **Lär av organisatoriska brister.** En av Alliansens stora styrkor, särskilt inför valet 2006, var att det fanns en bredd mellan partierna samtidigt som partierna enats kring ett antal gemensamma och i vissa fall mycket omfattande reformer. Inför valet 2010, men särskilt inför 2014, avtog denna reformiver och politikutvecklingen stannade av. En grundläggande förklaring till detta var hur arbetet i regeringskansliet i praktiken kom att organiseras. Inför kommande val och särskilt vid perioder i regeringsställning måste Alliansen dra lärdom av detta och inte upprepa samma misstag.
4. **Förbättra kampanjverksamheten.** Sett till opinionsutvecklingen genomförde Alliansen en bra valrörelse 2014 med en återhämtning i opinionen de sista månaderna innan valet. Valrörelsen skulle samtidigt kunnat genomföras bättre. Både planering och aktiviteter skedde sent. Till exempel presenterades valmanifestet endast några veckor innan valdagen vilket är för sent för att få genomslag i debatten och hos väljarna.
5. **Hitta gemensam kraft igen.** Allianssamarbetet ska vara ett gemensamt projekt. Det ska skapa entusiasm i samtliga av våra partier. Vi behöver även bättre lyckas bredda projektet och aktivera borgerligheten utanför partipolitiken. Det handlar om att engagera och ta tillvara den kraft som finns i alla de nätverk, organisationer och hos opinionsbildare som är övertygade om att Sverige kan bli bättre med en annan politik. En gemensam tydlig agenda som möter dagens samhällsproblem är grunden för att skapa framåtanda och förutsättningar för att stärka Sverige. Det är också grunden för att kunna vara förberedda, ta ansvar och hålla det man lovar.

I föregående kapitel redogjordes kort för de fem övergripande slutsatserna. I kommande kapitel fördjupas analysen.

3. ALLIANSEN BÖR GÅ TILL VAL TILLSAMMANS

Att de borgerliga partierna ska fortsätta sitt samarbete inom ramen för Alliansen kan tyckas som en väntad slutsats men utvärderingsgruppen har varit öppna för det andra alternativet, det vill säga att Alliansen varit ett lyckat projekt men att valförlusten och det nya läge vi står inför innebär slutet för samarbetet. Vår bestämda uppfattning är att så inte är fallet.

Det finns dock två faktorer som talar mot att Alliansen ska fortsätta i sin nuvarande form. Det första är att Socialdemokraterna för många väljare inte längre utgör det största hotet. Det andra är att Alliansen på grund av det nuvarande parlamentariska läget inte framstår som ett lika trovärdigt regeringsalternativ, av den enkla anledningen att det är svårare för Alliansen i dagens läge att få kunna bilda en majoritetsregering.

Mot det står tre tunga argument. För det första att Alliansen representerar en ideologisk samsyn som är unik i svensk politik. Vi har den starkaste värdegemenskapen av alla regeringsalternativ. För det andra är fortfarande Alliansen det bästa och mest regeringsdugliga alternativet till den nuvarande regeringen och därmed också det självklara alternativet för den väljare som vill byta regering. För det tredje befinner vi oss i ett allt mer splittrat väljarlandskap. Där kan Alliansen, med sina fyra partier, erbjuda en bred palett av politiska förslag vilket kan attrahera fler väljargrupper. Fyra partier kan på detta sätt bli fem.

Nedan beskrivs hur vi resonerat både kring dessa utmaningar och de fördelar som finns.

3.1 UTMANINGAR FÖR ALLIANSSAMARBETET I DET NYA PARTILANDSKAPET

Socialdemokraterna är för många borgerliga väljare inte längre det stora problemet i svensk politik. Inför valrörelsen 2006 fanns en utpräglad trötthet på Socialdemokraterna i allmänhet och Göran Persson i synnerhet. Sverige var helt enkelt redo för någonting nytt. Två saker har hänt sedan dess. För det första har Socialdemokraterna tappat regeringsmonopolet. Alliansen har visat att vi kan ta ansvar för Sverige även i händelse av svåra situationer som finanskrisen. Det innebär även att Socialdemokraterna inte längre är synonymt med makten och etablissemangen. Det innebär också att för de väljare som är missnöjda med sakernas tillstånd är inte Socialdemokraterna den naturliga måltavlan för missnöjet. För det andra har Sverigedemokraternas framgång och den nuvarande regeringsbildningen, som ökat Miljöpartiets och Vänsterpartiets inflytande över svensk politik, gjort att många borgerliga väljare ser dessa partier som det största problemet.

Det visas bland annat i vår opinionsmätning. Om respondenten tvingas välja mellan att Alliansen styr med passivt stöd av Sverigedemokraterna alternativt en borgerlig koalitionsregering med Socialdemokraterna så är det hela 51 procent av alliansväljarna som föredrar koalitionsregeringen med Socialdemokraterna; att jämföra med endast 24 procent som föredrar passivt styre med Sverigedemokraterna (Novus, 2015). Mycket tyder därmed på att det inte går att motivera allianssamarbetet enbart utifrån att få bort Socialdemokraternas inflytande över svensk politik.

Det var en stark motivation inför valet 2006 men i dagens politiska landskap har väljarna en delvis annan bild av Socialdemokraterna.

3.2 DE TRE STORA FÖRDELARNA MED ALLIANSEN

För det första så har vi har en idémässig samsyn. Även om allianspartierna har olika ideologisk bakgrund, tradition och partikultur så finns betydande samsyn kring att makten i högre grad ska läggas hos enskilda människor, företag och civila sammanslutningar. Samtliga allianspartier betonar ökad valfrihet för enskilda och familjer, det personliga ansvarets betydelse, rimliga skatter så att människor får mer makt över sina liv samt insikten om att det är i företagen som jobb skapas och så välfärden finansieras.

Mot detta står ett politiskt alternativ som successivt flyttar allt mer makt till politiker och offentlig sektor, som tror att det alltid är med mer offentliga insatser som det goda samhället skapas.

Politik i en parlamentarisk demokrati är att steg för steg vrida utvecklingen åt sitt håll. Frågan som måste formuleras till väljarna är om Sverige ska föra en politik som mer betonar jobbskapande, företagande, frihet, personligt ansvar, valfrihet, mångfald och civilsamhälle. Eller om Sverige i steg för steg ska höja skatter, lägga mer makt hos politiker och det offentliga, som valfrihet, och så vidare.

Även i politiska frågor som inte alltid följt den traditionella höger-vänsterskalan, såsom miljö och migration/integration, kommer konfliktlinjen framöver bli allt tydligare kring om det är mer av statliga och centralistiska åtgärder som ska lösa samhällsproblemen, eller om lösningarna ska komma underifrån, från människors och föreningars initiativ, från entreprenörer och företag.

Sammantaget är alliansprojektet, jämfört med alla andra tänkbara koalitionsalternativ, den starkaste värdegemenskapen i svensk politik. Ett existentiellt skäl för Alliansen är att tydliggöra denna politiska

och idémässiga värdegemenskap och det politiska vägvalet som väljarna har att göra.

För det andra är det fortfarande så att det inte finns någon annan realistisk regeringskoalition än Alliansen om man vill undvika att Socialdemokraterna styr Sverige med stöd av Miljöpartiet och Vänsterpartiet eller ett Sverige där Sverigedemokraterna får större inflytande. Alla andra koalitioner sätter Socialdemokraterna i förarsätet. I och med det ges också Miljöpartiet och Vänsterpartiet betydande inflytande över svensk politik. Det är därför Socialdemokraterna vill "bryta blockpolitiken". Det är för att själva permanenta sig i regeringsställning. Det är också symptomatiskt att se hur ovilliga Socialdemokraterna är att samarbeta med sittande regering när de själva är i opposition.

En alliansregering har nog också största förutsättningen att samla så stort stöd att en handlingskraftig majoritetsregering kan formars. Novus mätning visar att 51 procent av väljarna kan tänka sig att rösta på något av allianspartierna. Det är betydligt högre än den nuvarande regeringen som får endast 42 procent. Även med Vänsterpartiet når de inte över Alliansen.

Väljarkåren är påverkningsbar – om vårt stöd ökar kommer också fler väljare att se oss som ett tydligt alternativ. Att då inte lägga sin röst på Alliansen betyder i praktiken en röst på Socialdemokraterna och Stefan Löfven. Ett argument som kan vara betydelsefullt för sverigedemokratiska väljare som kan tänka sig att rösta på Alliansen.

Att sitta i regering innebär också stora möjligheter att styra utvecklingen, sätta dagordningen och använda regeringsmaktens möjligheter att påverka politikens utformning, även om det inte handlar om lagstiftning. Utnämningsspolitiken och utrikespolitiken är exempel på det sistnämnda. Budgetordningen i riksdagen ger också en minoritetsregering stora möjligheter att få igenom sin ekonomiska politik, sedan budgetlagen reformerades på 1990-talet.

För det tredje kan fyra bli fem. Fyra olika partier med olika tradition och idémässig grundsyn kan göra analyser och formulera lösningar på samhällsutmaningar som fångar in många aspekter och tilltalar olika väljargrupper. När dessa partier på ett förtroendefullt sätt processar sina analyser och

förslag tillsammans kan resultatet många gånger bli bättre än vad enskilda partier förmår uppnå. Ett samarbete utifrån devisen alla ska bidra och alla ska vinna har stora förutsättningar att formulera förslag som verkligen håller att regera på, undvika särlösningar för smala väljargrupper och förädla de olika partiernas förslag.

Ett väl fungerande allianssamarbete kan också, utan att tid och kraft läggs på partisammanslagningar, skapa en bra grund för en gemensam borgerlig agenda där olika traditioner och tilltal kanaliseras in i ett gemensamt politiskt projekt. Med ett väl fungerande allianssamarbete kan också fokus läggas på att vinna väljare som i dag röstar på andra partier i stället för att försöka ta röster från varandra.

3.3 REKOMMENDATIONER

Enligt Novus undersökning uppger hela 80 procent av de väljare som i dag röstar på något av de borgerliga partierna att de anser att Alliansen behövs. Hela 51 procent av alla väljare kan tänka sig att rösta på något av Alliansens partier. Utmaningar till trots finns det därmed en efterfrågan på ett tydligt borgerligt regeringsalternativ och det är Alliansen.

Arbetsgruppen rekommenderar partiledningarna i allianspartierna att tydligt formulera Alliansens syfte inför valet 2018, både gentemot väljarna och gentemot respektive partiorganisation.

4. BEHOV AV EN NY REFORM-AGENDA FÖR SVERIGE

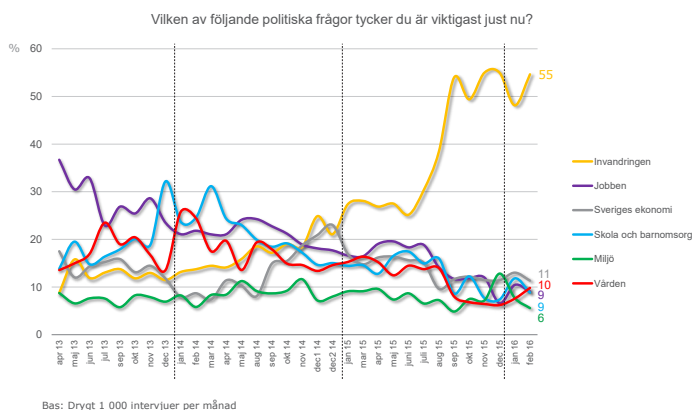
Det finns två förutsättningar som är viktiga för att göra ett framgångsrikt val. Den första är att de frågor som ett parti driver även är de som känns mest angelägna för väljarna. När ett partis fokus sammanfaller med väljarnas fokus brukar det kallas att man lyckas "sätta agendan". Den andra förutsättningen är att partiet lyckas vinna debatten i just dessa frågor. Båda dessa kriterier lyckades Alliansen uppfylla i valen 2006 och 2010. I valet 2014 hade Alliansen störst förtroende i endast en av de sju viktigaste frågorna – Sveriges ekonomi. Jobbfrågan hade minskat i betydelse för väljarna och återfanns först på plats nummer sex. Det är den lägsta placeringen för jobbfrågan sedan valet 2002. Alliansen hade med andra ord, i jämförelse med 2010, lägre förtroende i de flesta andra frågor som väljarna ansåg som viktigast. Dessutom var det andra frågor som var i fokus än de som Alliansen var starkast i. 2014 misslyckades Alliansen med de två grundläggande förutsättningarna för ett framgångsrikt val; Alliansen lyckades inte sätta agendan och vann inte heller sakfrågedebatterna.

Detta beror i stor utsträckning på att Alliansen inte hade en tillräckligt bra politik för jobb, välfärd, integration och migration. Dessutom hade Alliansen inte tillräckligt bra svar gällande den stora kritik av kvaliteten i välfärden som fanns inför valet 2014.

Sedan valdagen har opinionen förändrats snabbt. Integrations- och migrationsfrågorna har stigit snabbt på agendan och övriga frågor har minskat i betydelse. I Valu 2014 var det 33 procent som uppgav att invandringsfrågan hade en mycket stort betydelse för valet av parti. Även om den nivån var betydligt högre än både i valet 2006 och 2010 kom frågan om invandring först på plats 14. Under 2015 har frågan ökat kraftigt i betydelse. Demoskops månatliga mätning gällande vilken fråga

som väljarna tycker är viktigast just nu visar detta skifte tydligt. Vid valet 2014 var välfärden i topp. Sedan dess har invandringsfrågan successivt ökat i betydelse. I februari 2016 uppgår hela 55 procent att det är den enskilt viktigaste frågan att jämföra med endast runt tio procent för övriga frågor. Migration och integration dominerar för närvarande helt och hållet debatten.

Figur 1. Viktigste sakfråga enligt väljarna

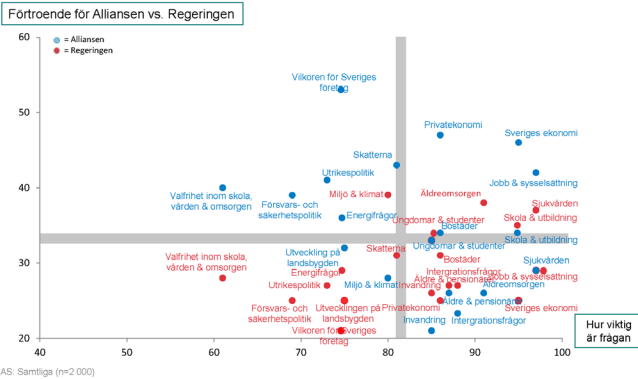
Källa: Demoskop

Det är viktigt att påpeka att samhällsdebatten kan ändras till nästa val och att andra frågor åter kan hamna i fokus men det är utvärderingsgruppens bild att allianspartierna måste förbättra sin gemensamma politik på detta område annars kommer det bli svårt att återvinna väljarnas förtroende. Särskilt i den väljargrupp som lämnat Alliansen för Sverigedemokraterna.

Figur 2 nedan är från Novus undersökning och visar hur stort förtroende Alliansen respektive regeringen har i en rad sakfrågor samt hur viktiga dessa sakfrågor är.

Figur 2. Förtroende i sakfrågor

X-axeln "Hur viktig är frågan": Hur viktiga är följande samhällsfrågor för dig?
Y-axeln "Förtroende": Vem har du mest förtroende för i följande politiska sakfrågor? Alliansen/Regeringen

Källa: Novus

Resultatet från undersökningen visar att Alliansen har ett stort förtroende i tre frågor som är viktiga för mer än 80 procent av väljarna: privatekonomi, Sveriges ekonomi samt jobb och sysselsättning.

I tre frågor, ungdomar och studenter, bostäder samt skola och utbildning, är förtroendet jämnstort med regeringspartierna.

Särskilt fem frågor sticker ut som problem för Alliansen, det vill säga frågor som väljarna bedömer som mycket viktiga, men där förtroendet för Alliansen är lågt. Det är invandring, integrationsfrågor, äldre och pensionärer samt äldreomsorg och sjukvården.

Figur 3 visar förtroendet per sakfråga även för Sverigedemokraterna. Här framgår att Alliansen i frågor som rör både integration och invandring har sin utmaning inte bara från Socialdemokraterna utan även från Sverigedemokraterna.

Figur 3. Förtroende i sakfrågor, Alliansen, regeringen och Sverigedemokraterna

Källa: Novus

4.1 REKOMMENDATIONER

Alliansen måste arbeta för att fortsätta behålla sitt starka förtroende gällande Sveriges ekonomi och i jobbfrågan. Historiskt är det helt avgörande frågor för att vinna val och det binder även samman den politik som de fyra partierna har. Alliansen måste också verka för att frågor som rör hur fler ska komma i arbete, starta företag och hur Sveriges tillväxt kan öka, tar mer plats i samhällsdebatten och ytterst hamnar i större fokus inför nästa valrörelse.

Parallellt med det bör allianspartierna utveckla sin politik i de sakfrågor där väljarna har lägre förtroende. Det gäller särskilt de frågor som är viktiga för väljarna. Migration och integration kommer att vara stora frågor under överskådlig tid i Sverige. Även om situationen under hösten 2015 varit extrem så finns det inget tecken på att dessa frågor helt kommer att avta i relevans för väljarna de kommande åren. På samma sätt kommer äldre frågor sannolikt att öka i betydelse då den demografiska utvecklingen gör att vi får en allt större andel äldre väljare. Frågor som rör bostäder och ungas möjligheter att bilda familj och etablera sig på arbetsmarknaden kommer med stor sannolikhet att öka i betydelse då urbaniseringen och bostadsbristen ökar. Arbetsgruppen tror även att trygghetsfrågor, brott och straff, kommer att öka i betydelse, även om dessa tyvärr inte fanns med i undersökningen. Alliansutvärderingsgruppen bedömer det också som angeläget att Alliansen prioriterar att ta fram tydliga förslag kring integrationsfrågorna för att möta den stora utmaning Sverige står inför när det gäller att skapa arbete och bostäder för alla de som kommit till vårt land under senare tid.

Utvärderingsgruppen ser här en styrka i att Alliansen består av fyra partier som var och en kan ägna sig åt politikutveckling. Det gör att möjligheterna till fler och bättre förslag ökar. Ytterst är det däremot viktigt att dessa olika förslag också förhandlas ned till ett gemensamt valmanifest. Novus undersökning visar att hela 83 procent av alliansväljarna vill att allianspartierna inför nästa val presenterar ett gemensamt valmanifest.

I det fortsatta arbetet är det centralt att Alliansen och dess partier har en fungerande omvärldsbevakning och fångar in de samhällsfrågor Sverige står inför

och de problem som människor upplever. Inför valet 2006 fanns i hög utsträckning detta men under mandatperioderna tappade Alliansen denna

förmåga och i valet 2014 kom vi tyvärr att missa den politiska utvecklingen och därmed de svar som var nödvändiga för att återvinna väljarnas förtroende.

5. LÄR AV ORGANISATORISKA BRISTER

Det är tydligt att politik- och idéutvecklingen blev lidande under framför allt alliansregeringens sista år. Det brukar sägas att regeringsmakten tynger. Orsakerna till detta är flera. Väljarna uppfattar till exempel att de partier som suttit länge vid makten bär ansvar för de samhällsproblem man ser, vilket tenderar att göra regeringspartier defensiva. Det är även svårt att i regeringsställning vara visionsskapande och framåtblickande. Ett stort projekt som hade potential att vara ett uttryck för visionstänkande var lanseringen av Sverigebygget. Problemet var att detta förslag för att bygga snabbtåg och bostäder kom för sent. Varken media, valarbetare eller väljare hann lära sig innebörden i förslaget och förstå dess effekter. Av det kan vi också dra lärdomen att stora samhällsprojekt måste lanseras i god tid före ett val för att hinna sätta sig och bli en tillgång i en valrörelse.

Det ska här sägas att en försvårande omständighet för Alliansen var att efter finanskrisen följde en utdragen lågkonjunktur, där världsekonomin inte återhämtat sig i den takt som förväntats. Den ekonomiska tillväxten i Sverige blev därmed lägre än vad som var prognostiserat under alliansregeringens sista år. Det försvårade budgetprocessen och utrymmet för nya reformer och förslag i valrörelsen. Samtidigt duger det inte helt och hållet som förklaring till idétorkan – även långt innan hade den politiska processen i regeringsställning blivit allt mer trögriktig.

De enskilda partierna kom allt eftersom att ta allt mindre ansvar och initiativ för politikutvecklingen och det stora arbetet skedde i stället i regeringskansliet. Med det följde att ansvar och kontroll kom att gå före idéer. Riskerna med nya förslag och utspel analyserades och kontrollerades noga.

Det gjorde om möjligt den politiska processen ännu mer trögriktig. Under Finansdepartementets domän handlade diskussionen för det mesta om finansiering.

Sifos mediemätningar visar att rapporteringen från Sveriges sex nyhetsledande redaktioner hade en mycket kritisk rapportering kring alliansregeringen. Detta är delvis naturligt då Alliansen suttit länge i regeringsställning och situationen var liknande för Socialdemokraterna under Göran Perssons tid vid makten. Många vittnar här om en negativ spiral, där media nästan oavsett vad regeringen gjorde var kritisk, vilket i all mening är rätt naturligt då regeringens förslag ska granskas. Statsrådsberedningens reaktion var då att utspelet inte fungerade och vid nästa tillfälle agerade man ännu mer försiktigt.

Ett exempel är de arbetsgrupper inom alliansformatet som tillsattes inför valet 2014. Dessa fick ett mycket begränsat mandat och det lilla resultat och slutsatser som kom ut av gruppernas arbete togs inte tillvara.

En ytterligare försvårande faktor var debatten i sociala medier som av alla bedömningar var mycket kritisk under de två sista åren i regeringsställning. Detta är i Sverige en relativt ny företeelse med mediala drev som mer eller mindre sker uteslutande i sociala medier och sedan plockas upp av traditionella medier. Detta skedde för flertalet ministrar och särskilt vid frågor som rörde integration och migration. I efterhand kan konstateras att många av dessa sociala mediedrev i relativt begränsad omfattning nådde ut till breda väljargrupper. Utvärderingsgruppens uppfattning är att Alliansen i regeringsställning i vissa fall tappade fokus från hur vanliga människor uppfattade situationen. Just

denna känsla och förmåga att ta stor kritik från delar av till exempel kultur- och ledarsidor men samtidigt i politiska förslag ge uttryck för vad många människor anser är rimligt var en av Alliansens stora fördelar inför valvinsten 2006. Under den sista mandatperioden tappade vi den förmågan.

5.1 REKOMMENDATIONER

Idéutvecklingen inom Alliansen får aldrig stanna av. Vi måste vara modiga och vi måste vara stryktåliga. Är det något de senaste mandatperioderna lärt oss är att ett parti eller en regering aldrig äger några väljare. I ett läge där vi hade en trygg ledning i opinionsmätningarna och Socialdemokraterna hade stora interna problem är det lätt att bli mer rädd om det stöd man har än det stöd man kan vinna. Att

präglas av risken att förlora mer än av förväntan att vinna är farligt. Konkret är det viktigt att partierna inom Alliansen har möjlighet att utveckla sin egen politik inom så många områden som möjligt. Desto fler idéer desto större möjlighet att någon av dem är bra.

Stor möda bör läggas på att skapa idérika och kompetenta politikutvecklingsgrupper under mellanvalsperioderna, även i regeringsställning. Särskilda personer bör tillsättas för detta och dessa får inte slukas upp för mycket av regerings- och riksdagsarbetets vardag.

Det är även viktigt att Alliansen i regeringsställning inte återigen centraliserar processen för mycket. Här ligger naturligtvis en utmaning i att vara ansvarstagande samtidigt som idérik, men det är ytterst vad väljarna kräver av oss.

6. BÄTTRE KAMPANJVERKSAMHET

Alliansens valrörelse 2014 startade med en förvalskampanj i form av en annonsserie som lanserades i mars med temat "Vi håller vad vi lovar". Planen var att detta skulle vara en första del i en tvåstegsraket där Alliansen först visade på Alliansens trovärdighet, det vill säga att Alliansen till skillnad från de rödgröna var ett trovärdigt regeringsalternativ som höll vad vi lovade. Tanken var att denna kampanj skulle följas av konkreta förslag. Då det inte kom någon ny politik eller nya tydliga politiska budskap och en historia om vad Alliansen ville framöver bytte i stället kampanjen fot och övergick till att också i det andra steget framhäva trovärdighet, uppfyllda löften och stabilitet med Alliansen de gångna åtta åren kontra osäkerheten med Socialdemokraterna och Miljöpartiet som regeringsalternativ. Detta exemplifierades i den så kallade "tårtfilmen". Under Almedalsveckan lanserades Sverigebygget som var en början på en politisk berättelse med konkreta förslag, men detta kom för sent för att en hel valkampanj skulle hinna byggas och för sent för att skapa förståelse hos väljarna om de politiska förslagen.

Sammantaget kan sägas att valrörelsen kom igång för sent, planerades dåligt i förhållande till den faktiska politik som fanns och inte lyckades entusiasmera valarbetarna.

6.1 ORGANISATION

Alliansen leds ytterst av partiledarna medan partisekreterarna fattar beslut i det löpande arbetet. Den övergripande organisationen av allianssamarbetet inför valet 2014 fastslogs i det så kallade Maramödokumentet i februari

2013. Organisationen och den övergripande organisationsplanen hade tagits fram under 2012 av partisekreterare och kommunikationschefer.

Valkommittén ansvarade för Alliansens valkampanj och bestod av partisekreterarna och kommunikationsansvariga från de fyra allianspartierna. Kommittén tillsattes i januari 2013 och ansvarade för planering, samordning och genomförande av Alliansens gemensamma aktiviteter.

Kommunikationscheferna ansvarade för kampanjens upplägg. På grund av personbyten i några av allianspartierna var gruppen på plats först under hösten 2013. Gruppen tog fram en opinionsundersökning som delvis låg till grund för kampanjupplägget och ansvarade för framtagande av mediaplan, grafisk utformning, film- och annonskampanjer. MC Saatchi och OMG anlätades som byråer.

Kampanjstab. På samma sätt som inför 2010 års val inrättades en gemensam kampanjstab bestående av en medarbetare från varje parti. Denna fanns på papperet på plats från januari 2013, men det var först under 2014 som alla personer kom på plats. Den ansvarade för att arrangera centrala alliansarrangemang som partiledarturnéer, framtagande av Alliansens profilmaterial, hantering av Alliansens webbsida samt fungerade som ett stöd till valkommittén.

En följd av den centraliserade struktur som beskrivs i kapitel tre var att besluten om utspel och annat skedde väldigt snabbt och utan egentlig förvarning och förankring. Det gjorde det svårt för de som var aktiva i planerandet av kampanjen att veta utifrån vilka premisser som kampanjen skulle planeras. Till

exempel dröjde det fram till Almedalen innan det var uppenbart för alla inblandade att alliansregeringen inte skulle gå till val på något större jobbförslag. Hade de som jobbat med kampanjen vetat detta några månader tidigare skulle det ha varit möjligt att också utföra kampanjen på ett mer effektivt sätt. Det är inte bra att gå till val utan särskilt mycket ny politik, men det är ännu värre att planera en valrörelse i tron om att det finns ny politik som sedan inte kommer.

6.2 LOKALA ALLIANS-KAMPANJER

Intresset för att driva lokala allianskampanjer var betydligt lägre 2014 jämfört med 2010. Den entusiasm som fanns lokalt 2006 byggde till stor del på ett mer eller mindre spontant gemensamt kampanjande under alliansflagg och drevs av en känsla av att det nu fanns en reell chans till regimskifte på riksplanet även om det inte nödvändigtvis var så lokalt. Budskapen 2006 upplevdes som lätta att kommunicera även om de var mindre klart utformade än i de efterföljande valrörelserna.

2010 fanns det upparbetade lokala kampanjrutiner och god beredskap, även om entusiasmen från 2006 avtagit något. En förklaring är att man lokalt såg Alliansen på det nationella planet som allt mer etablerad som inte behövde samma lokala uppbackning och att det egna partiet riskerade att backa i kommunalvalet om den lokala allianskampanjen blev för dominerande. Att vara i en icke allianskonstellation lokalt har också en hämmande effekt på allianskampanjandet då man inte vill låsa upp sig i någon konstellation innan valet. 2014 var den lokala kampanjviljan svagare än tidigare, inte minst när det gällde att delta i aktiviteter initierade från riksplanet, även om det fanns undantag framför allt på ställen där det lokalt stod och vägde för maktskifte. På orter där man sedan länge haft alliansstyre var man också mer positiva till att driva allianskampanj.

2014 års något negativa allianskampanj med frånvaro av tydliga nationella budskap lockade inte till kampanj lokalt. Frånvaron av tydliga budskap att kampanja kring lokalt var påtaglig och man valde i

större utsträckning än tidigare att driva lokala frågor i kampanjerna. Trögheten i att prioritera nationellt initierade allianskampanjer lokalt resulterade i att arbetet med lokalt kampanjande nedprioriterades från nationellt håll. Alliansen blev relativt osynlig i flera kommuner.

6.3 FRÅN FRIMODIGHET TILL FÖRLAMNING

Inför valet 2006 präglades allianskampanjen av energi och en frimodighet med vittring på regeringsskifte. För medlemmarna i de fyra partierna på lokal såväl som på nationell nivå var Alliansen en ny kanal att verka inom som nyfiket anammades i valrörelsen. Det bärande budskapet och drivkraften var framför allt regeringsskifte och en ny politisk inriktning i en omvärldskontext där Sverige behövde förändring och att Alliansen var svaret på den förändringen.

Inför valet 2010 var Alliansen etablerad. Regeringen stod för trovärdighet och ekonomisk stabilitet då omvärldens ekonomi präglades av kris. En alliansregering ansågs vara bäst på att styra landet under ekonomiskt oroliga tider. Trovärdighet och stabilitet blev vinnande koncept och huvudbudskap i kampanjen tillsammans med att fortsätta på den inslagna vägen med reformer inom ekonomi och välfärd. Ett förvaltande inslag av regeringsmakten och i valkampanjens budskap blev mer påtagligt.

Valet 2014 präglades av sen start, osäkerhet kring upplägg och sent ihopsatta politiska budskap att bygga kampanjen kring. Den frimodighet och energi som funnits tidigare, följt av trovärdighetsfaktorn 2010, hade ersatts av avvaktande och en näst intill förlamande rädsla att göra fel saker. Trots få nya förslag genomfördes ändå en relativt omfattande nationell valkampanj både vad gäller kommunikation och utåtriktat kampanjande av partiledarna. Tidigare valrörelsens känsla, förändringsvilja och frimodighet fanns däremot inte kvar.

6.4 ALLIANSKONVENT MED POSITIVA OCH NEGATIVA UTTRYCK OCH KONSEKVENSER

Kontrasten mellan valkonventet i Nacka 2014 och i Norra Latin 2006 illustrerar väl den känsla som präglade de olika valrörelserna. Valkonventet 2014 bestämdes vid mötet i Maramö år 2013. Tanken var att 2006 års positiva uppladdning skulle upprepas igen för att samla allianstrupperna inför valrörelsen. Förväntningarna hos media var stora och under en tid upprepades ständigt frågor på pressträffar om eventet. Upplevelsen var däremot att vare sig Alliansens medlemmar, partiaktiva eller väljarna i stort var särskilt intresserade av ett allianskonvent utan direkt innehåll.

Konventet fanns med i planeringen innan alla andra aktiviteter var fastlagda. Trots det rådde det fram tills någon månad innan stor osäkerhet kring hela planeringen. Skulle det bli av? Vilka skulle bjudas in? Hur skulle inramningen se ut? Var skulle man hålla till och vad skulle presenteras av partiledarna? Sent omsider så beslutades att det skulle bli en något nedtonad "val-kick off" för personal i parti- och departementskanslier, statsråd och riksdagsledamöter. För att alla skulle vara på topp då sändningen skulle börja så fanns en inhyrd uppvärmare på samma sätt som vid tv-inspelningar. Det politiska dokument som presenterades var "Vitboken – Fyra år för jobben", som redogjorde för vad alliansregeringen genomfört de senaste fyra åren för att göra Sverige till ett bättre land samt ett löfte om att fem miljoner människor ska vara i jobb i Sverige 2020.

Till skillnad från det "nu tar vi dem-stämning" på valkonventet 2006 som resulterade i valseger så var valkickoffen 2014 ett försök till något liknande utan att förutsättningarna fanns. Stämning och upplägg kom att präglas av rädsla för att visa upp Alliansen i fel dager. Det blev inte den upptrappning av Alliansens kampanjstämning som efter valkonventet 2006. Frånvaron av äkta spontanitet var tydlig och det räckte inte med en presentation av ett dokument om vad regeringen gjort de senaste fyra åren. Det fanns ett allt för litet fokus på vilka reformer som Alliansen ville genomföra framöver.

Nedan finns två videoklipp från respektive konvent som väl sammanfattar stämningen.

2006 Norra latin – Samlade frimodiga Alliansare med segervittring

Dagens Nyheter 24 februari, 2006

"Ingen kan klaga på engagemanget. När de fyra borgerliga partierna träffades under allianskonventets första dag var de revolutionsorange ballongerna redan uppblåsta, partiledarna pudrade och "nu-jäklar-stämningen" någonstans i knähöjd."

"Ingen kan klaga på engagemanget", var DN:s ledarkommentar efter valkonventet på Norra Latin. För första gången samlades partiledning, medlemmar, personal, m.fl. för att ta avstamp för valrörelsen där man redan kände att det fanns en reell chans till valseger genom att gå till val som allians med en gemensam politik som man kände kunde bära hela vägen till Rosenbad. Stämningen var positiv, partiledarna trivdes ihop och var bekväma i sammanhanget men en enad politisk agenda, om än inte helt utarbetad i alla detaljer, som man visste skulle hålla. Självförtroendet och glädjen hade inga svårigheter att smitta av sig på deltagarna och media fångade upp bilden och stämningen. Detta var nytt i Sverige, detta kunde på allvar utmana det Socialdemokratiska styret – och så blev det.

2014 Val kick off i Nacka – Dirigerad personal och partiledare på firmafest

Fokus 5 juni, 2014 nummer 23

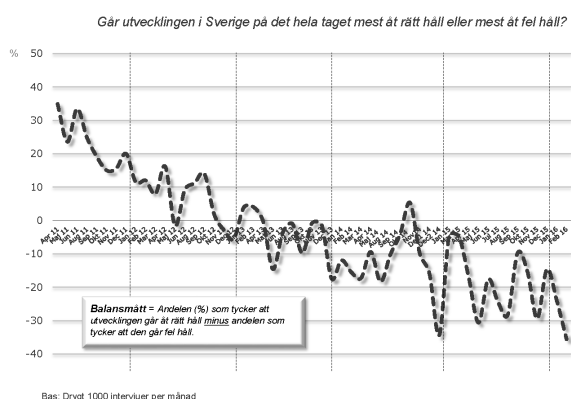
En förljugen firmafest

"Med alliansen kom idealet att det ska vara mysigt att regera landet tillsammans och det är det statsministern hoppas ska bära borgerligheten genom natten. Veckans allianskonvent gjorde inte borgerlighetens politiska dagordning mycket tydligare men vi fick i alla fall ett nytt avsnitt av den förr så populära serien »Fredrik, Annie, Jan och Göran är glada kompisar."

6.5 SVÅRT ATT HITTA RÄTT TONALITET

Vid sidan av bristen på politiska förslag sätter allianskonventet även fingret på ett annat problem i valrörelsen 2014, svårigheten att hitta rätt tonalitet. I figur 4 nedan redovisas en tidsserie från Demoskop gällande om väljarna upplever att Sverige är på väg åt rätt eller fel håll. Sedan 2011 har opinionen utvecklats negativt och i dag är det över sex av tio som upplever att utvecklingen går åt fel håll.

Figur 4. Sverige är på väg åt fel håll 2011-2015

Källa: Demoskop

Socialdemokraternas budskap om att "någonting har gått sönder i Sverige" låg mer i ton med hur svenska folket kände. Alliansen hade svårt att förhålla sig till det. I stället för en mer allvarsam ton präglades många kampanjdelar av samma glada mentalitet som inför valet 2006 eller 2010, det var ballonger, scendansare och lokalt på vissa håll ordnades musikparader. Engagemanget och glädjen som fanns 2006 var nu, 2014, inte längre genuin utan skulle i stället pressas fram för att bidra till rätt bildsättning medialt. Sannolikt hade kampanjen tjänat på att vara mer nedtonad och inkännande till väljarnas kritik och syn på utvecklingen i Sverige.

6.6 REKOMMENDATIONER

Den viktigaste rekommendationen framgent är att valrörelsen måste planeras i god tid. Centrala utspel kan inte ske de sista fyra veckorna utan valmanifestet bör presenteras tidigare. Dels präglas inte den mediala debatten de sista veckorna av sakfrågor utan av spekulationer kring regeringsbildning och annat, dels är det för sent att nå ut till aktiva och även allmänheten med politiska budskap när det bara är några veckor kvar. Stora delar av den köpta kommunikationen i form av annonser med mera som tas fram inför ett val i september måste i princip vara färdigt innan sommaren, det gäller särskilt film och bättre bildproduktioner. Ska den lokala organisationen mobiliseras måste ombudsmän och andra också få god tid på sig att planera aktiviteter. Ett valkonvent, valkickoff eller annan större mobiliserande aktivitet för Alliansen är inget som bör avfärdas bara för att arrangemanget 2014 blev mindre lyckat. Tvärtom, rätt planerat och genomfört kan en större samling i alliansformat ge positiv energi och kraft i valrörelsen.

Ytterligare en rekommendation är att arbetet i sociala medier måste stärkas. Det går inte att implementera samma plan som i tidigare val utan Alliansen måste satsa mer digitalt, det gäller både reklamköp och kampanjaktiviteter. Minst lika viktigt som de fysiska kampanjerna är att det finns en professionell och positiv närvaro kring Alliansen i sociala medier. Alliansen har gått från 2006 års glädje, till 2010 års ansvar till 2014 års förvaltning. Inför valet 2018 behövs något nytt, möjligen präglat av den känsla av allvar som nu finns i opinionen.

7. HITTA GEMENSAM KRAFT IGEN

Vad som styr hur över sju miljoner människor i Sverige väljer att lägga sin röst kommer nog för alltid, oavsett hur mycket statistik eller metoder som finns, vara omöjligt att ge det exakta svaret på. Det finns därmed inga enkla förklaringar till varför Alliansen förlorade valet 2014 och tappade över nio procentenheter.

En sak är dock säker, vi uppfattades och var inte lika hungriga efter valvinsten 2014 som i tidigare val. Rädslan för att förlora var större än den potentiella glädjen att vinna. Det innebar en kultur som var återhållsam och det engagemang som fanns tidigare kring alliansprojektet saknades.

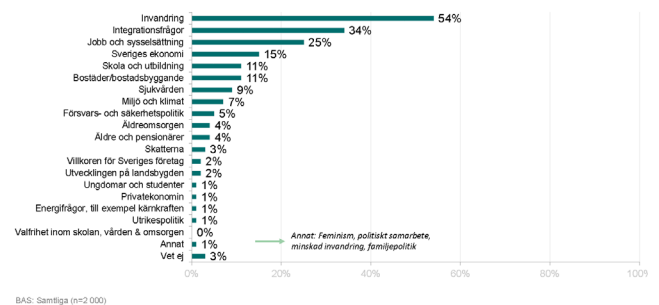
Detta går som en röd tråd genom de beskrivningar som finns i tidigare kapitel. I Novus undersökning svarar 80 procent av alliansväljarna att de tycker det är viktigt att Alliansen fortsätter sitt samarbete. 79 procent upplever att Alliansen är trovärdiga i sin vilja att regera Sverige. Det är en bra nivå. Bland samtliga väljare är den dock lägre, 43 procent.

Valförlusten och en omfattande migrationsdebatt har gett Alliansen en törn och gjort att vår roll i svensk politik kan uppfattas som mer oklar.

Det är viktigt att här lyfta blicken och se långsiktigt. Knappt fyra av tio väljare ser sig som höger politiskt, det är något fler än de som ser sig som vänster. Sverige står inför stora utmaningar gällande hur integrationen ska förbättras, bostäderna bli fler och hur unga och utrikes födda med låg utbildning ska komma in på arbetsmarknaden. Detta oroar människor. I Figur 5 redovisas Novus statistik över vilka samhällsfrågor väljarna ser som de största utmaningarna.

Figur 5. Största utmaningar enligt väljarna

FRÅGA: Vilka utmaningar tror du är störst för Sverige de närmaste 5 åren? (välj två)

Källa: Novus

Av resultatet framgår att invandring, integration, jobb och sysselsättning, Sveriges ekonomi, skola och utbildning samt bostäder och bostadsbyggande är i topp av de frågor som av väljarna just nu ses som de stora utmaningarna. Detta kan skifta under kommande år. Det är dock tydligt att Sverige behöver ett pragmatiskt och anständigt alternativ som kan ta sig an dessa utmaningar. Alliansen har en viktig roll att fylla.

7.1 REKOMMENDATIONER

Utvärderingsgruppens uppfattning är att Alliansen tydligt måste visa väljarna i alla lägen att vi är beredda att styra Sverige. Detta är en utmaning som Alliansens fyra partier måste anta samtidigt som varje parti också bör utveckla sin egen politik. Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna delar samma grundläggande vision om samhällets utveckling och därför är partiernas politiska utveckling inget långsiktigt hot mot Alliansen som trovärdigt regeringsalternativ.

Tilliten mellan partierna måste byggas upp på nytt och Högforsandan återupprättas. Även om samarbetet mellan partiledarna och inom alliansgrupperna i riksdagsutskotten fortgår, så måste förståelsen för behovet av att allianspartierna håller ihop väckas igen. Många som i dag är aktiva i de fyra partierna har inte upplevt det långa socialdemokratiska maktmonopolet som föregick regeringsskiftet 2006. Det behövs en social gemenskap, att företrädare tycker om varandra och litar på varandra. En förståelse för de fyra partiernas

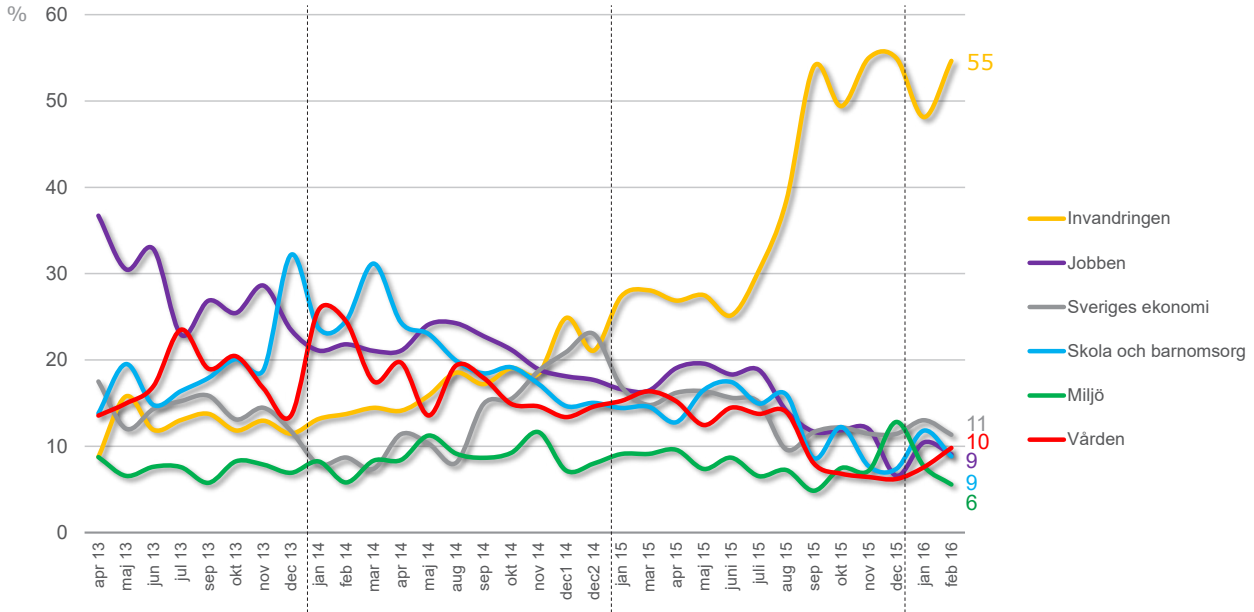
olika partikulturer är också grundläggande för att kunna nå nödvändiga kompromisser i god anda.

Alliansen bör även uppmuntra det nätverk som finns kring partierna hos borgerliga väljare, särskilt unga. Alliansens vänner var ett sådant i tidigare val och Alliansen bör överväga att skapa en egen liknande organisation för att kanalisera det engagemang som finns hos väljare som kanske primärt inte är aktiva i något av de fyra partierna men som brinner för Alliansen.

FIGURBILAGA

FIGUR 1. VIKTIGASTE SAKFRÅGA ENLIGT VÄLJARNAS

Vilken av följande politiska frågor tycker du är viktigast just nu?

Bas: Drygt 1 000 intervjuer per månad

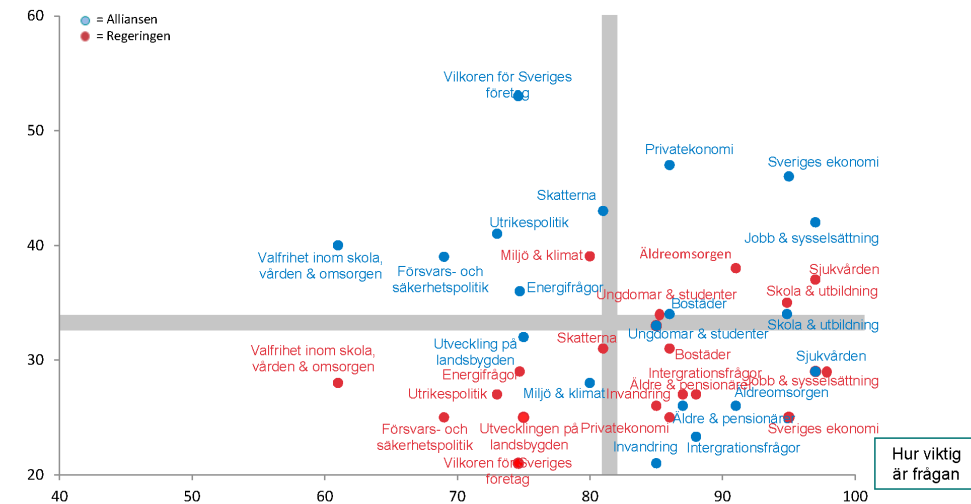
Källa: Demoskop

FIGUR 2. FÖRTROENDE I SAKFRÅGOR

X-axeln "Hur viktig är frågan": Hur viktiga är följande samhällsfrågor för dig?

Y-axeln "Förtroende": Vem har du mest förtroende för i följande politiska sakfrågor? Alliansen/Regeringen

Förtroende för Alliansen vs. Regeringen

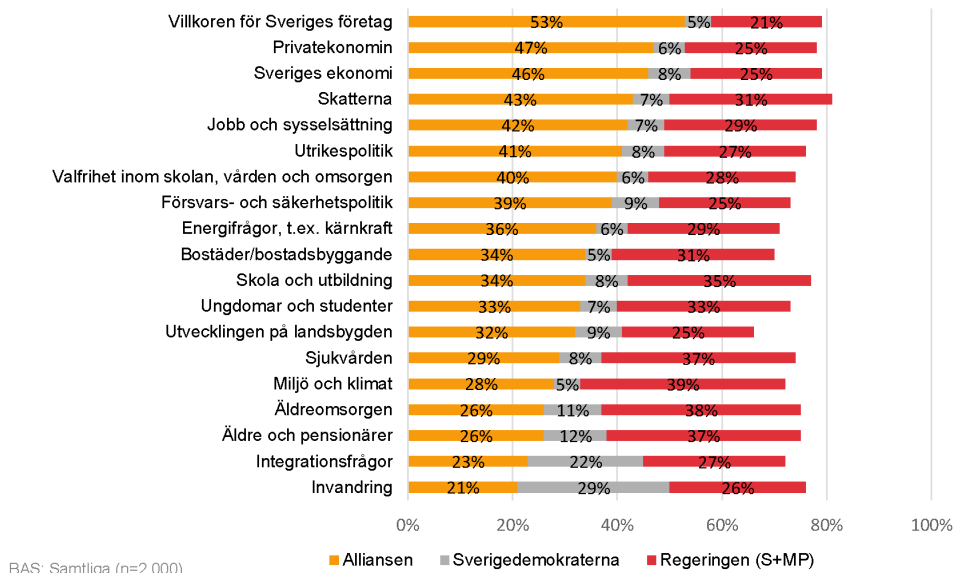

BAS: Samtliga (n=2 000)

Källa: Novus

FIGUR 3. FÖRTROENDE I SAKFRÅGOR, ALLIANSEN, REGERINGEN OCH SVERIGEDEMOKRATERNA

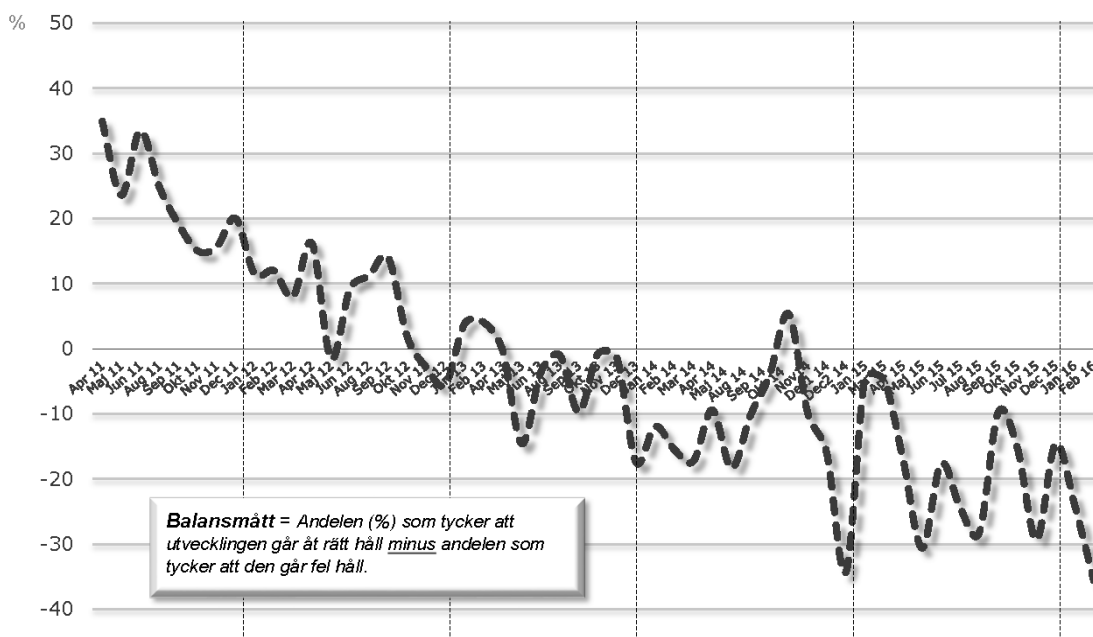
FRÅGA: Vem har du mest förtroende för i följande politiska sakfrågor?

Källa: Novus

FIGUR 4. SVERIGE ÄR PÅ VÄG ÅT FEL HÅLL 2011-2015

Går utvecklingen i Sverige på det hela taget mest åt rätt håll eller mest åt fel håll?

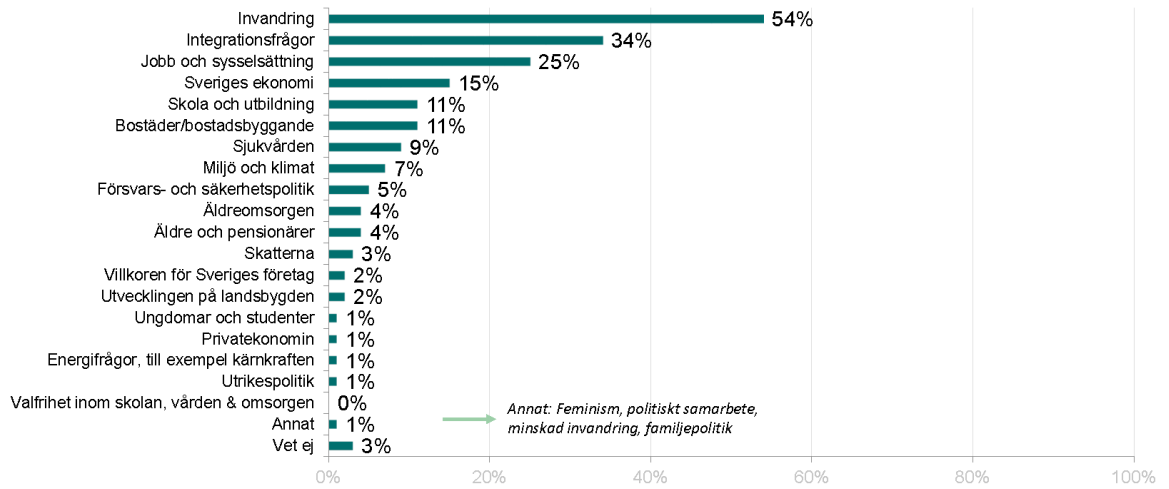

Bas: Drygt 1000 intervjuer per månad

Källa: Demoskop

FIGUR 5. STÖRSTA UTMANINGAR ENLIGT VÄLJARNA

FRÅGA: Vilka utmaningar tror du är störst för Sverige de närmaste 5 åren? (välj två)

BAS: Samtliga (n=2 000)

Källa: Novus